GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשע"ח, 2018
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – (1×14) – 14 נקודות
פרק שני – (3×9) + (1×13) – 40 נקודות
פרק שלישי – (2×12) – 24 נקודות
פרק רביעי – (2×11) – 22 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1–2.

1. בית חולים פרטי

(14 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 1)

א. ציין והצג את הגישה הכלכלית־חברתית שהממשלה נקטה כאשר החליטה על הקמת בית החולים הפרטי.

הסבר כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את הזכות של החולים תושבי האזור שנפגעה לדברי מנהל בית החולים.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

2. דף העירייה ברשת החברתית

(14 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 2)

א. ציין והצג את העיקרון הדמוקרטי שבא לידי ביטוי באפשרות של התושבים להגיב על פרסומי העירייה.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את הזכות של ראש העיר שנפגעה לדברי דובר העירייה.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

פרק שני (40 נקודות) – שאלות 3–7

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:

על שלוש מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 9 נקודות)

ועל אחת מן השאלות 8–12 (לשאלה – 13 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 3–7 (בכל תשובה כתוב לפחות 2–3 משפטים).

3. האופי הדמוקרטי והאופי היהודי בהכרזת העצמאות

(9 נקודות)

הצג ביטוי אחד מהכרזת העצמאות לאופי הדמוקרטי של מדינת ישראל וביטוי אחד (נוסף) מן ההכרזה לאופי היהודי של מדינת ישראל.

(9 נקודות)

4. שיטת הבחירות בישראל – ארצית ויחסית

(9 נקודות)

הצג את שני המאפיינים האלה של שיטת הבחירות בישראל: שיטת בחירות ארצית, שיטת בחירות יחסית.

(9 נקודות)

5. אחריות מיניסטריאלית

(9 נקודות)

הצג את המושג אחריות מיניסטריאלית.

(9 נקודות)

6. הזכות להליך הוגן

(9 נקודות)

הצג את הזכות להליך הוגן ואמצעי אחד לשמירה על הליך הוגן.

(9 נקודות)

7. מחויבות מדינת ישראל ליהודי התפוצות

(9 נקודות)

הצג שני ביטויים למחויבות ולאחריות של מדינת ישראל ליהודי התפוצות.

(9 נקודות)

פרק שני (40 נקודות) – שאלות 8–12

ענה על אחת מן השאלות 8–12, על פי אחד מן האשכולות שלמדת.

---

8. אשכול העולם היהודי

(13 נקודות)

אשכול: העולם היהודי

- הצג שני מאפיינים של החברה החרדית בישראל.
- הסבר כיצד הֶסדר הסטטוס־קוו מאפשר את המימוש של אחד המאפיינים של החברה החרדית.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה

(13 נקודות)

אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל

- הצג את שני התפקידים של התקשורת: דיווח ופרשנות.
- הסבר כיצד הזכות לחופש הביטוי מתממשת באמצעות אחד מן התפקידים שהצגת.

10. אשכול בחירות ומפלגות

(13 נקודות)

אשכול: בחירות ומפלגות

– הצג את המושג "פריימריז".

– הסבר כיצד המושג דמוקרטיה עקיפה (ייצוגית) בא לידי ביטוי ב"פריימריז".

11. אשכול רשויות מקומיות

(13 נקודות)

אשכול: רשויות מקומיות

– הצג שתי סמכויות של הרשות המקומית.

– הסבר כיצד עקרון שלטון החוק בא לידי ביטוי באחת מן הסמכויות שהצגת.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

(13 נקודות)

אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

– הצג את המושג ארגונים חוץ־ממשלתיים (המגזר השלישי).

– הסבר כיצד עקרון הפלורליזם בא לידי ביטוי בקיום של ארגונים אלו.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 13–15.

ענה על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליך לענות על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.

בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

---

13. מדינת לאום אתנית־תרבותית

(12 נקודות)

(ראו בנספח: מלחמה בגזענות – שאלה יהודית)

הצג את המושג מדינת לאום אתנית־תרבותית.

הסבר כיצד המושג מדינת לאום אתנית־תרבותית בא לידי ביטוי בקטע.

(12 נקודות)

14. עריצות הרוב

(12 נקודות)

(ראו בנספח: מלחמה בגזענות – שאלה יהודית)

הצג את המושג עריצות הרוב.

הסבר כיצד החשש מפני עריצות הרוב בא לידי ביטוי בקטע.

(12 נקודות)

15. עקרון הסובלנות

(12 נקודות)
(ראו בנספח: מלחמה בגזענות – שאלה יהודית)

הצג את עקרון הסובלנות.

הסבר כיצד עקרון הסובלנות בא לידי ביטוי בעמדה של כותב המאמר.

(12 נקודות)

פרק רביעי (22 נקודות) – שאלות 16–18

ענה על שתיים מן השאלות 16–20 (לכל שאלה – 11 נקודות).

---

16. תאונות הדרכים – דיון במליאת הכנסת

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 16)

- ציין והצג את תפקיד הכנסת שבא לידי ביטוי בדרישה של חברי הכנסת.

  הסבר כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

17. פעילויות בערבית בשמורות הטבע בחג הקורבן

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 17)

- ציין והצג את סוג הזכויות שמתממש באמצעות היוזמה של רשות הטבע והגנים.

  הסבר כיצד סוג הזכויות הזה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

18. ועדה ללימוד מורשת יהדות ספרד והמזרח

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 18)

- ציין והצג את החוק המבטא את האופי היהודי של מדינת ישראל, שיוזמי הוועדה מבקשים לממש.

  הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

  (11 נקודות)

פרק רביעי (22 נקודות) – שאלות 19–20

ענה על שתיים מן השאלות 16–20 (לכל שאלה – 11 נקודות).

---

19. העלאת קצבאות הנכים לגובה שכר המינימום

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 19)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות.

בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצגת עמדתך בעניין בבירור.

ב. הנמקה – הצגת שני נימוקים שכלולים בהם מושגים וידע מלימודי האזרחות, ובעזרתם תבסס את טענתך.

20. העלאת גיל הרכיבה על אופניים חשמליים

(11 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 20)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצגת עמדתך בעניין בבירור.

ב. הנמקה – הצגת שני נימוקים שכלולים בהם מושגים וידע מלימודי האזרחות, ובעזרתם תבסס את טענתך.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הקטעים

שאלה 1

הממשלה החליטה כי באחת מערי הארץ יוקם בית חולים חדש בבעלות פרטית. בכך ביקשה הממשלה לצמצם את מעורבות המדינה במתן שירותים רפואיים ולעודד את התחרות ואת הפעילות של גופים פרטיים במערכת הבריאות. בית החולים החדש מעניק שכר גבוה ותנאי עבודה נוחים לרופאים ולאחיות שמצטרפים לצוות העובדים שלו. בשל כך עזבו רופאים ואחיות רבים את בתי החולים הממשלתיים שבערים הסמוכות והצטרפו לצוות בית החולים החדש.

מנהל של אחד מבתי החולים הממשלתיים ביקש שהממשלה תסייע לו להתמודד עם הבעיה. לטענתו, העזיבה ההמונית של רופאים ואחיות אל בית החולים החדש מסכנת את שלומם של החולים תושבי האזור משום שהיא פוגעת ביכולת של בית החולים שבניהולו להעניק לציבור שירות רפואי ראוי.

שאלה 2

עיריות רבות מנהלות דפי מידע ברשתות חברתיות באינטרנט. בדפים אלו מתפרסם מידע עדכני על הפעילות של העירייה ושל ראש העיר למען התושבים. תושבים רבים מגיבים על המתפרסם ומביעים את דעתם בנוגע לפעילות העירייה, וכך מבטיחים את ההתנהלות התקינה של העירייה בפעולותיה למען תושבי העיר.

בדף הרשת החברתית של אחת מן העיריות, פרסם תושב קללות וגידופים המכוונים לראש העיר. בתגובה, נמחקו הדברים שכתב התושב ונחסמה האפשרות שלו להגיב בדף זה. לדברי דובר העירייה, תגובות פוגעניות כלפי ראש העיר פוגעות באחת מזכויותיו, והעירייה לא תאפשר לתגובות כאלה להופיע בדף האינטרנט שהיא מנהלת.

מלחמה בגזענות – שאלה יהודית

אמנת האו"ם למאבק בגזענות קובעת כי לכל אדם יש זכות שלא להיות קורבן לאפליה על בסיס גזע או שייכות אתנית. יש להדגיש כי המלחמה בגזענות אינה קשורה רק למחויבות לערכים דמוקרטיים, אלא היא גם ערך חשוב בדתות רבות בכלל ובמורשת היהדות בפרט. הכבוד לכל אדם באשר הוא, ולא משנה לאיזה גזע, לאום או מגדר הוא משתייך, הוא ערך בסיסי במסורת היהודית. מסורת זו היא התשתית לדמותה היהודית של מדינת ישראל, והיא באה בה לידי ביטוי נרחב במרחב הציבורי. לכן השמירה על כבוד האדם היא מרכיב חשוב גם בזהות היהודית של מדינת ישראל וגם בזהותה כמדינה דמוקרטית המממשת את זכותו של העם היהודי להגדרה עצמית.
המוסר היהודי דורש מאיתנו לנהוג בכבוד כלפי המיעוטים שאינם משתייכים לקבוצות הגדולות והחזקות בחברה ולהימנע מפגיעה בהם ובזכויותיהם. לצערי, בחברה הישראלית יש גזענות וניכור, והתפתחו בה דעות קדומות כלפי כמה קבוצות בחברה. נוצרה אווירה המצדיקה שיפוט של אנשים רק על סמך השתייכותם לקבוצה או למגזר כזה או אחר – דתיים מתנהגים ככה, חילונים אחרת, כל הערבים הם כאלה וכל העולים ממדינה מסוימת הם "אותו הדבר". לדעתי, עלינו להיאבק בתופעות אלה, לנהוג בכבוד כלפי כל המגזרים בחברה הישראלית ולהימנע מפגיעה בהם ובזכויותיהם, במיוחד בחלשים ובקטנים שבהם.
עם הקמתה של מדינת ישראל נעשה בה ניסיון להעלים בכור ההיתוך את השונות, לגשר על הפערים וליצור אחידות בין תושבי המדינה. התפיסה השלטת הייתה שככל שתהיה פחות שונות – כך יימנעו שסעים בחברה. אולם מדיניות כור ההיתוך לא השיגה את מטרתה. יתר על כן, ניסיון החיים המשותפים שלנו גרם לנו להבין, כיחידים וכחברה, שהשוני הוא שמייחד אותנו. לכן אני סבור שלא את השוני עלינו להעלים כי אם את הדעות הקדומות כלפי אחרים, וכי אנחנו חייבים להתחשב בצורכי האחר ובדעותיו ולהימנע מפגיעה בהם. כך ניצור חברה מוסרית וצודקת יותר וחיים משותפים ויציבים.
(מעובד על פי ד' גולדמן, מלחמה בגזענות – שאלה יהודית, אתר ישראל היום, 21 במרס 2017)

שאלה 16

בעקבות עלייה במספר הנפגעים בתאונות הדרכים נערך דיון בעניין זה במליאת הכנסת. כמה חברי כנסת טענו שהממשלה אינה פועלת במידה מספקת לפתרון הבעיה ודרשו שהממשלה תקבע כי הפחתת מספר תאונות הדרכים היא יעד לאומי. לדבריהם, על הממשלה להבטיח תחזוקה נאותה של הכבישים ולהטיל על שר התחבורה את האחריות למימוש יעד זה.

שאלה 17

לכבוד חג הקורבן, שחוגגים המוסלמים והדרוזים, הודיעה רשות הטבע והגנים כי תערוך בשמורות הטבע סיורים וסדנאות בשפה הערבית ותפיק עלוני הסברה ומערכי הדרכה בערבית. פעילויות אלו מיועדות לחוגגים שמבלים ונופשים בשמורות במהלך החג. המבקרים בשמורות הביעו שביעות רצון מן היוזמה, וביקשו כי הרשות תמשיך בפעילויות אלו בכל ימות השנה.

שאלה 18

באחרונה הוקמה ועדה ציבורית שתבחן דרכים ותגבש המלצות להעמקת הלימוד על מורשת יהדות ספרד והמזרח בבתי הספר, כדי לתת לנושא זה ביטוי הולם וראוי בתוכנית הלימודים, כפי שקובע החוק. יוזמי הקמת הוועדה הסבירו כי היא נועדה להגביר את הידע של תלמידי ישראל על מורשת ישראל ועל המסורת היהודית שהתקיימה בקהילות יהודיות שונות.

שאלה 19

ארגוני נכים בישראל דורשים להעלות את הקצבאות הניתנות לנכים לגובה שכר המינימום הקבוע בחוק, וזאת ללא קשר למידת המוגבלות של הנכה. יש התומכים בהעלאת גובה הקצבה לנכים ויש המתנגדים לכך.

שאלה 20

תקנות התעבורה מגבילות את השימוש באופניים חשמליים לרוכבים מגיל 16 ומעלה. יש הטוענים שבגלל התאונות הרבות שבהן רוכבי אופניים חשמליים מעורבים יש להעלות את הגיל שבו יותר לרכוב עליהם, ויש המתנגדים לכך.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics